

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาศักยภาพของโรงเรียนสารภีพิทยาคมในการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยการศึกษาต่อบกลุ่มประชากรของโรงเรียนสารภีพิทยาคม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2543 ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้บริหาร จำนวน 5 คน การสนทนากลุ่มครู จำนวน 20 คน นักเรียน จำนวน 40 คน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และให้แบบสอบถามนักเรียน จำนวน 313 คน ครู จำนวน 85 คน และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 38 คน ข้อมูลที่รวบรวมได้ สามารถนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงศักยภาพของโรงเรียนสารภีพิทยาคม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 6 ด้าน ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามองค์ประกอบขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นโยบายสุขภาพของโรงเรียน โรงเรียนสารภีพิทยาคม มีทิศทางในการกำหนดนโยบายสุขภาพ และยุทธศาสตร์ การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนในธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติการโรงเรียน รูปแบบของนโยบายสุขภาพมีทั้งแบบตั้งรับการบริการสุขภาพในโรงเรียน และรูปแบบกิจกรรมเชิงรุกที่มีกิจกรรมที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยผู้บริหารได้จัดประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน กรรมการปฏิรูปการศึกษา สมาชิกชมรม ผู้ปกครอง ครู นักเรียน สมาชิกชมรมศิษย์เก่า ตลอดจนผู้นำท้องถิ่น และคณะครูซึ่งเป็นหัวหน้างาน หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ได้เสนอแนวคิดนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนในการประชุม 2 ครั้ง และได้ร่วมกันเสนอร่างธรรมนูญโรงเรียน มาตรฐานการศึกษาโรงเรียน และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยออกเป็นฉบับร่างและทำประชาพิจารณ์ให้แก่คณะกรรมการดังกล่าว อีก 2 ครั้ง จึงสรุปออกมาเป็นนโยบายทางการศึกษา โดยยึดความสอดคล้องตามนโยบายของกรมสามัญศึกษาในด้านการปฏิรูปการศึกษาและได้กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนมุ่งผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้และทักษะพื้นฐาน เป็นผู้มีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และวิสัยทัศน์เป็นบุคลากรแห่งการ เรียนรู้ มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ รู้จักพึ่งตนเอง ได้มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีบุคลิกภาพที่ดี มีสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม เป็นพลเมืองดีในสังคม มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย จัดอาคารสถานที่ และสาธารณูปโภคพอเพียงเหมาะสมกับความต้องการ บุคลากรในโรงเรียนมีจิตสำนึกในหน้าที่ มีศักยภาพของความเป็นครู มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ สื่อในการเรียนการสอนที่ทันสมัยมีการบริหารงานและการจัดการอย่างมีระบบ โดยใช้ระบบ ข้อมูลสารสนเทศ

นโยบายสุขภาพในโรงเรียนมุ่งเป้าหมายให้ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพ จิตที่ดี ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษโดยรู้จักตัดสินใจเลือกรับประทานอาหาร เห็นความจำเป็น ในการออกกำลังกาย เข้าใจเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ร่วมมือต่อต้านยาเสพติด ตัดสินใจและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน มีส่วนสูง น้ำหนักตามเกณฑ์ มาตรฐานเด็กไทย รู้จักดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์ มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู เพื่อน ควบคุมอารมณ์ได้ตามสถานการณ์ นโยบายสุขภาพของโรงเรียนมีดังนี้

1.1 การบริการอนามัยโรงเรียนและป้องกันอุบัติเหตุ มีการกำหนดบุคลากรที่ รับผิดชอบแต่ละงานย่อยในแผนงานบริการอนามัยโรงเรียน มีครูและนักเรียนที่ผ่านการอบรม การปฐมพยาบาลและการดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้น มีการจัดระเบียบการปฏิบัติงานฉุกเฉิน ที่กำหนดชัดเจนในกรณีที่ต้องนำนักเรียนหรือบุคลากรของโรงเรียนไปยังสถานบริการสาธารณสุข การดำเนินงานด้านบริการอนามัยได้แก่ การบริการสุขภาพนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน การเฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียน การส่งเสริมความรู้และทักษะด้านสุขภาพแก่นักเรียนและครูในโรงเรียน การทำบัตรประกันสุขภาพของนักเรียน การสอนทักษะชีวิตเพื่อ ป้องกันโรคเอดส์ ยาเสพติด และเพศศึกษา การป้องกันควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียนการ ป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

1.2 การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ มีแผนการดำเนินงานดังนี้

1.2.1 มีครูและบุคลากรที่ผ่านการอบรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

1.2.2 มีการจัดกิจกรรมสอดแทรกความรู้ ความตระหนักในเรื่องการป้องกัน ระวังโรคติดต่อด้านโรคเอดส์ในโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านสุขภาพโภชนาการและการคุ้มครองผู้บริโภค มีการดำเนินงานตามหลักสุขภาพโภชนาการ และการคุ้มครองผู้บริโภค มีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบแต่ละงานในแผนงานที่ชัดเจน มีกรรมการนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุม วางแผนปฏิบัติการ มีนโยบายห้ามนำสินค้าที่ไม่ส่งเสริมสุขภาพเข้ามาขายในโรงเรียน เช่น สุรา และคณะกรรมการได้รับความร่วมมือกับชุมชนในการจัดร้านค้าตัวอย่างสำหรับงานคุ้มครองผู้บริโภค

1.4 การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตใจ และสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี มีการจัดการเร่งรัด รมรงค์จัดหาอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ เหมาะสม และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

1.4.1 โดยปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสม

1.4.2 จัดสถานที่เรียน สถานที่จัดกิจกรรมให้เพียงพอ จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีระเบียบ สะอาดร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และมีความปลอดภัย

1.4.3 จัดให้มีมาตรฐานรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนให้ปลอดภัยจากสารพิษ สารเสพติด โรคเอดส์ ภัยอาชญากรรม

1.4.4 จัดสาธารณูปโภคให้เพียงพอตามความจำเป็น มีระบบสุขภาพและรักษาสุขภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ

1.5 การส่งเสริมด้านความสัมพันธ์ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยโรงเรียนมีการดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาการศึกษา การกีฬา และประเพณีต่าง ๆ โดยทางโรงเรียนร่วมประชาสัมพันธ์ส่งข่าวสารข้อมูล แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องบุคลากรในโรงเรียนทุกคนควรได้รับการสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ร้อยละ 100.00 โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาสุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมของทุกคนเพื่อให้ ทุกคนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข ร้อยละ 98.82 และนักเรียนมี

ความคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนในโรงเรียน มีสุขภาพที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ร้อยละ 91.37

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องด้านการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ครูมีความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ควรมาจากการ ระดมความคิดเห็นร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย 5.00 การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ควรครอบคลุมกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนใน โรงเรียน ค่าเฉลี่ย 4.88 และ นักเรียนมีความคิดเห็นด้านนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย 4.74

จะเห็นว่านโยบายสุขภาพของโรงเรียนสารภีพิทยาคม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีความชัดเจน มีทิศทางที่แน่นอนและใช้วิธีการแบบผสมผสานทั้งเชิงรุกและเชิงรับ มีการประกาศใช้เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ตลอดจนมีการนำองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการทำงานแบบพหุภาคี ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะทำให้ การส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและชุมชนประสบผลสำเร็จ คือการมีสุขภาพดี มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง

2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนที่สามารถสัมผัสและมองเห็นได้ เช่น อาคาร สถานที่ สนาม เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โรงเรียนสารภีพิทยาคมมีนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดสิ่งแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การส่งเสริมสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของผู้เรียนและผู้ทำงานโดยความร่วมมือจากครู นักเรียน คณะกรรมการ พื้นฐานการศึกษา คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กรรมการบริหารโรงเรียน ชมรมผู้ปกครอง ครู นักเรียนโดยเห็นชอบต่อแผนงาน/โครงการ การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนดังนี้

2.1 กิจกรรม 5 ส.

5 ส. เป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างปัจจัยที่เพิ่มผลผลิต สร้างสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของทุกคน ประกอบด้วย กิจกรรม สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างสุนทรีย์ ซึ่งจะทำให้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสวยงามปลอดภัย มีเครื่องมือ มีความพร้อมใช้ในการทำงานได้รวดเร็ว ประหยัดทรัพยากร มีการฝึกการทำงานเป็น

ทีม และให้ทุกคนมีส่วนร่วม เป็นการวางรากฐานของการพัฒนาตนเอง นำไปสู่การพัฒนาที่ใช้ การบริหารและเทคโนโลยีระดับสูงขึ้นไปในอนาคต กิจกรรม 5 ส. นี้ได้ดำเนินการโดยการ พัฒนาห้องเรียน ห้องทำงาน ห้องบริการและห้องพิเศษอื่น ๆ จะมีคณะกรรมการภายในและ ภายนอกตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ส่งผลทำให้สถานที่ทำงาน สถานที่เรียนมีความสะอาด น่าอยู่ ส่งผลให้มีสุขภาพกายดีและจิตดี เกิดกิจกรรมประกวดห้องเรียน บ้านสะอาด ที่ทำงานสะอาด อาคารสะอาด โดยมีการประเมินในแต่ละภาคเรียน เน้นให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาความสะอาดของห้องเรียนด้วย

2.2 การบริการน้ำดื่มน้ำใช้ภายในโรงเรียน จัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอสำหรับ อุปโภคและบริโภคบางจุดของโรงเรียนมีบริการน้ำเย็นสะอาดแก่นักเรียน มีจุดบริการน้ำ สำหรับใช้รดน้ำต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

2.3 จัดให้มีห้องส้วมใช้ให้เพียงพอสำหรับนักเรียนชายหญิง จำนวน 5 หลัง ซึ่งแบ่ง เป็นห้องส้วมหญิง จำนวน 18 ที่ ห้องส้วมชายจำนวน 19 ที่ ที่ใช้การได้และเหมาะสมกับ จำนวนนักเรียน โดยมีห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาด ปราศจากสิ่งรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ มี สุขภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน มีระบบน้ำใช้ที่ดี

2.4 มีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและ ความปลอดภัยของผู้เรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบ มีความปลอดภัยโดยการจัดสภาพบรรยากาศบริเวณโรงเรียน โดยการจัดบริเวณเป็นสัดส่วน มีการใช้และบำรุงรักษาให้มีความเป็นระเบียบ สะอาด และปลอดภัย โรงเรียนจัดให้มีสถานที่ พักผ่อนเพียงพอ สวยงาม ร่มรื่น และมีอากาศปลอดโปร่ง จัดให้มีทางสัญจรเป็นระเบียบ มี รั้วหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขตของโรงเรียน จัดให้มีสถานที่เล่น ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ มีการใช้ และการดูแลบำรุงรักษาสภาพบริเวณโรงเรียน มีแผนการใช้และมอบหมาย ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร และบุคลากรมีส่วนร่วมสนับสนุนในการดูแลอย่างต่อเนื่อง บำรุงรักษา มีบรรยากาศที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากรที่เอื้อประโยชน์ด้าน วิชาการ

2.5 การจัดบริเวณโรงอาหารให้สะอาดและถูกหลักสุขาภิบาล ทางโรงเรียนได้จัด บริเวณโรงอาหารสำหรับการปรุงอาหาร และการจำหน่ายอาหารแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน แต่การจัดโรงอาหารยังไม่ถูกสุขลักษณะ คือไม่มีการทำมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลงวันหรือแมลง อื่น ๆ ทำให้อาหารและบริเวณโรงอาหารมีแมลงวันตอมและไม่สะอาด ทั้งๆ ที่มีคณะกรรมการ ไปตรวจสอบอยู่เสมอๆ แล้วก็ตาม

2.6 การกำจัดน้ำทิ้งและน้ำเสียภายในบริเวณโรงเรียน ยังไม่มีการกำจัดน้ำทิ้งและน้ำเสียที่ถูกหลักสุขาภิบาล โดยเฉพาะบริเวณโรงอาหารมีการทิ้งไขมันและเศษอาหารลงในท่อน้ำเสีย ทำให้เกิดการอุดตันและส่งกลิ่นเหม็นไปทั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามของนักเรียนด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจด้านโรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของทุกคนในโรงเรียน ร้อยละ 92.01 ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า โรงอาหารควรจัดให้มีสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล ค่าเฉลี่ย 4.89 และด้านความคิดเห็นในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพด้านโรงเรียนควรจัดให้มีน้ำสะอาดไว้ใช้อย่างเพียงพอตลอดปี ค่าเฉลี่ย 4.66

จากการวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน พบว่าภาครัฐและเอกชนในชุมชนได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ตลอดจนอุปกรณ์ให้มีความพร้อมและเพียงพอตลอดจนมีการดูแลรักษา ทำนุบำรุงให้สามารถใช้การได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ร่วมกับการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความปลอดภัย สะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีต่อการเรียน การสอน และการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน แต่ในบางจุดยังพัฒนาไปไม่ถึง เช่น การกำจัดน้ำเสียของโรงอาหารโดยการสร้างบ่อดักไขมัน เพื่อทำการดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงในท่อระบายน้ำของโรงเรียนต่อไป

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในโรงเรียน ได้แก่ นักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งเป็นระบบอย่างทางด้านเจตคติและค่านิยมที่ดีสำหรับทุกคน หรือให้เกิดความสุขในสังคมได้ จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมด้านสังคมในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีของครูและนักเรียน ดังนี้

3.1 การฝึกทักษะแก่นักเรียน ครู ในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดี เช่น

3.1.1 การพูดอย่างสร้างสรรค์โดยการฝึกพูดกันด้วยคำพูดที่ดี เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูกับครู นักเรียนกับครู และผู้ปกครองดีได้ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาตนเองให้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชอบของผู้ร่วมงานและเป็นการสร้างมิตรภาพในที่ทำงานที่เรียนได้ดีขึ้น

3.1.2 การแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม รู้จักวิธีจัดการความเครียดต่าง ๆ ได้

3.2 กิจกรรมที่คณะกรรมการดำเนินงานจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมเข้าร่วม มีกิจกรรมการต้อนรับน้องใหม่ พิธีไหว้ครู พิธีมอบทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนเรียนดีและขาดทุนทรัพย์ พิธีมอบเกียรติคุณ เกียรติบัตร วุฒิบัตรสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อบรมสัมมนานักเรียนดีเด่น จะประกาศเกียรติคุณให้กับครู นักเรียน ชุมชนให้ได้รับทราบต่อไป จัดกิจกรรมศึกษาดูงานและทัศนศึกษาของโรงเรียน ส่งเสริมการอบรมพัฒนาตนเอง การศึกษาดูงาน การศึกษานอกสถานที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมนี้ทุกคนได้ร่วมได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน กิจกรรมโครงการสวัสดิการช่วยเหลือครูและนักเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ให้ความช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียน เช่น งานศพ บุคลากรหรือบิดามารดา การเยี่ยมไข้บุคลากรเกิดการเจ็บป่วย ทำให้สัมพันธ์ภาพอันดีเกิดขึ้นในหมู่คณะ กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์และกีฬาในโรงเรียน ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนจะเป็นผู้วางแผนดำเนินการจัดการแข่งขันโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่กันและกัน

จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนนั้น ทางโรงเรียนมุ่งเน้นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน ครู และ ผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน ตลอดจนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน ก่อให้เกิดเจตคติและค่านิยมที่ดี เกิดความเชื่อมั่น และสร้างความอบอุ่นให้แก่กันและกันอันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนต่อไป

4. ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อสุขภาพ ให้ได้รับรู้ ทัศนคติ ความเข้าใจ มีทักษะในเรื่องสุขภาพเป็นผลให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสุขภาพของตนเองและชุมชน พบว่า

4.1 โรงเรียนได้เชิญผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนมาโรงเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้อย่างมาก เช่น เชิญมาประชุมในลักษณะต่างๆ กัน การร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียน ร่วมประชุมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เชิญมาพบปะสังสรรค์กัน เชิญมาชมนิทรรศการทางวิชาการต่าง ๆ ของโรงเรียน

4.2 โรงเรียนรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เช่น การรายงานเกี่ยวกับผลการเรียนภาคเรียนละครั้ง ความประพฤติ และสุขภาพและผลการตรวจสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ปฏิบัติกันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ

4.3 โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน ด้วยการพานักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกเสื่อ ยวกาชาด ไปช่วยพัฒนาวัดใกล้เคียง ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ ด้านสุขภาพ และเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ประชาชนในชุมชน ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม จัดบริการข่าวสารต่าง ๆ ข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ให้บริการในด้านนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี การช่วยเหลือด้านวงโยธวาทิตแก่ชุมชน และการบริการด้านอนามัยและกิจกรรมงานคุ้มครองผู้บริโภคให้แก่ประชาชนในชุมชน กิจกรรมรณรงค์ใช้เลือดออกในโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์แห่งโลก

4.4 โรงเรียนขอความช่วยเหลือชุมชน และความร่วมมือจากชุมชน เช่น ขอความช่วยเหลือจากชุมชนด้านการเงิน วัสดุ หรืออื่น ๆ ค่าปรึกษาหารือ หรือความคิดเห็นในการปรับปรุงโรงเรียน และการเป็นวิทยากรในการตรวจสุขภาพนักเรียน ด้านสุขภาพทั่วไป ตรวจทันตสุขภาพของภาครัฐ และของเอกชน ในการดูแลรักษาสุขภาพสายตา วิทยากรจากองค์กรเอกชนด้านเอดส์ ยาเสพติด เพศศึกษา และพฤติกรรมเรื่องอื่น ๆ

4.5 บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน จัดการประชุมอบรมสัมมนาขอใช้สถานที่ จัดงานเกี่ยวกับสังสรรค์ศิษย์เก่าโรงเรียนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ใช้อาคารเรียนเป็นสนามสอบต่าง ๆ ใช้ห้องคอมพิวเตอร์อบรมข้าราชการอำเภอสารภี ให้ใช้สนามกีฬาในการแข่งขันกีฬาประชาคม กีฬาตำรวจ ข้าราชการอื่น ๆ และเอกชนต่าง ๆ เป็นต้น

4.6 การใช้ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทสถาบันต่าง ๆ และทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน การให้ทรัพยากรเหล่านี้ จะทำได้ด้วยการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน การเชิญบุคคลมาเป็นวิทยากรแก่นักเรียน เช่น การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ต่าง ๆ เช่น การพานักเรียนไปเยี่ยมชมบ้านธรรมปภรณ์ สถานสงเคราะห์เด็กปัญญาอ่อน เป็นต้น การตรวจสุขภาพ การบริการสุขภาพอื่น ๆ การให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เป็นต้น

4.7 การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนตามบ้านและชุมชน เช่น ครูและครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียน นักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพเกิดการเจ็บป่วยหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การรณรงค์ดำหัวผู้ใหญ่ งานและประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน การเยี่ยมเยียนผู้ป่วยเอดส์ในชุมชน

4.8 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดให้มีวารสารโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนทางสื่อมวลชนทุกกระแස්ทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและวิทยุกระจายเสียง ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนทราบข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียน และจัดตั้งชมรมผู้ปกครองและครู ชมรมศิษย์เก่าขึ้น เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนสารภีพิทยาคม กับชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนนั้น พบว่าผู้นำชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทำให้เกิดความอบอุ่น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และก่อให้เกิดเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

5. ทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ เป็นการที่บุคคลในโรงเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาตนเอง ไปสู่การมีสุขภาพที่ดี ได้มีการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน การพัฒนาด้านทักษะชีวิตโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อบุคลากรทุกคนได้รับการเสริมทักษะส่วนบุคคลในโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านสุขภาพแก่นักเรียน ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมสุขภาพให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และปัญหาสุขภาพในห้องเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูพบว่า มีการจัดทำแผนการสอนทุกรายวิชาโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

5.2 จัดกิจกรรมสนับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกทักษะปัญหาในการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การจัดเก็บอารมณ์ และความเครียด รวมทั้งการคิดอย่างสร้างสรรค์เชิงวิเคราะห์โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด

5.3 กิจกรรมกีฬาและออกกำลังกาย โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา นันทนาการต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เข้าร่วมเป็นชมรมกีฬาฟุตบอล กีฬาวอลเลย์บอล กีฬาบาสเกตบอล กีฬาตะกร้อ กีฬาแบดมินตัน และเทเบิลเทนนิส ซึ่งโรงเรียนมีอุปกรณ์กีฬา อาคารศูนย์กีฬา สนามกีฬาไว้บริการอย่างทั่วถึง

5.4 กิจกรรมชมรมแอโรบิกเพื่อสุขภาพ เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วม ครู นักเรียน ผู้ปกครองในชุมชนเข้ารับบริการที่ศูนย์กีฬาโรงเรียนตั้งแต่เวลา 18.00-19.00 น. ทุกวัน ยกเว้น วันอาทิตย์

5.5 โรงเรียนจัดโอกาสและเวลาให้ประชาชนได้ใช้อุปกรณ์กีฬา และสถานที่ในการ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการได้จนถึงเวลา 19.00 น. ทุกวัน

5.6 จัดกีฬาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ อย่างเช่น การแข่งขัน กีฬาครู และเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอำเภอสารภี แข่งขันฟุตบอลประเพณี ชำราชากร กระทรวงสาธารณสุข ครูในอำเภอสารภี ตลอดจนเรื่องความสัมพันธ์กีฬาตามโรงเรียนต่าง ๆ

สรุปได้ว่า โรงเรียนสารภีพิทยาคม มีการจัดกิจกรรมที่กระส่วนบุคคลด้านสุขภาพทั้ง ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในส่วนของนักเรียน ครูและชุมชนร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้ ทักษะคติ ความเข้าใจและทักษะในเรื่องสุขภาพ เป็นผลทำให้นักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ทั้งด้านทักษะ ทางด้านสุขภาพตนเองและสุขภาพส่วนรวม

6. การบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นการบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานในด้านสุขภาพ อนามัย การให้ความรู้ และทักษะด้านสุขภาพ แก่นักเรียน และบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์การบริการสุขภาพในโรงเรียน พบว่ามีการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 การจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียน และบุคลากรให้ได้รับบริการ อย่างทั่วถึง

6.2 ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้แบบตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 1-3 ใช้แบบตรวจสุขภาพด้วยตนเอง

6.3 จัดกิจกรรมการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพของนักเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกัน ประเมินภาวะสุขภาพและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

6.4 การตรวจสุขภาพประจำปีของครู และนักเรียน ทุกปีจะมีการตรวจสุขภาพ ประจำปี โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสารภี โรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาตรวจสุขภาพร่างกาย และตรวจโดยการเจาะเลือดเพื่อค้นหาสาเหตุ ของโรคและการป้องกันโรค

จะเห็นได้ว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียนได้พัฒนาการบริการสุขภาพทั้งเชิงรุกและ เชิงรับ การบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เชื้อต่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้